

Держава є цілісним організмом, що структурується через ієрархію цілісностей нижчого рівня, які в процесі внутрішньодержавної інтеграції формують єдину взаємозв'язану систему. Отже, національне суспільне відтворення відбувається на основі переплетення відтворювальних процесів регіонів, а регіональне відтворення реалізується через сукупність відповідних процесів муніципального рівня. Такий ланцюг може бути продовжений до найнижчого рівня ієрархії (сім'я, підприємство тощо). Різний ступінь локалізації відтворювальних процесів вимагає реалізації управлінських завдань на різних рівнях державного управління. Головна проблема полягає у ефективному управлінні відтворювальними процесами на субнаціональних рівнях.

Список літератури:

1. Быстряков И.К. Современные проблемы управления развитием переходных обществ: теоретико-методологическое эссе / И.К. Быстряков // Стратегія розвитку України: економіка, соціологія, право. - 2004. - № 3-4. - С. 43-79.
2. Дорош О.С. Простір в територіальному плануванні як базис управління сталим землекористуванням [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1806>
3. Качаровська Л. Регіон, як цілісна соціально-економічна система [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://univer.km.ua/visnyk/26.pdf>
4. Кирдина С. Г. Институциональные матрицы и развитие России / С.Г. Кирдина - М.: ТЕИС, 2000. – 213 с.
5. Кон И. Идентичность [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.krugosvet.ru/articles/119/1011930/1011930a1.htm>.
6. Павлов К. Национальные особенности экономического поведения [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.chelt.ru>.
7. Плякин А.В. Пространственная экономическая трансформация региональной природно-хозяйственной системы: структура и механизм реализации / А.В. Плякин // Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2006. - 364 с.
8. Роккан С. Политика территориальной идентичности. Исследования по европейскому регионализму / С.Роккан, Д.Урвин // Логос. - 2003. - №6 (40). - С. 117-132.
9. Сторонянська І. Міжрегіональна інтеграція в Україні: Монографія / І.Сторонянська, С.Шульц // Інститут регіональних досліджень НАН України. - Львів: Арал, 2007. - 292 с. - С. 14.

ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО РИНКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Кондра О.Р., аспірантка Інститут регіональних досліджень НАН України,
м. Львів, Україна*

У зв'язку з подоланням економічної кризи, що склалася в державі, найважливішим завданням діяльності як окремого підприємства, так і країни в цілому має бути постійний, ретельний аналіз та систематичне прогнозування попиту та пропозиції на всіх товарних ринках, зокрема, на ринку продовольчих товарів, оскільки максимально повне забезпечення продовольством населення є найважливішим завданням соціально-економічної політики держави. Якщо

прогнозування буде виконано якісно, то в подальшому чітко буде зрозуміла майбутня діяльність та його підсумки можна буде використовувати як основу для планування, обґрунтування залучення інвестицій, а також складання виробничих планів в цілому, що надає перевагу в конкурентній боротьбі.

Забезпеченість населення достатньою кількістю та якістю продовольством є однією зі складних глобальних проблем людства.

Стан споживчого ринку регіону оцінюється за допомогою здатності самозабезпеченості продовольчою продукцією жителів області. Вона ґрунтується на визначенні рівня споживання продовольчої продукції на одну особу, коефіцієнта забезпеченості продовольством. Визначальним фактором продовольчої доступності є ціна на різні види продукції сільського господарства і продовольства.

Оцінку рівня самозабезпеченості регіонів основними продовольчими товарами доцільно здійснювати за показниками виробництва продовольства в розрахунку на одну особу.

Для Львівської області проблема забезпечення продовольчої безпеки має особливо важливе значення, що зумовлюється, насамперед, сучасним станом розвитку вітчизняного агропромислового комплексу, нарощування виробництва у якому відбувається переважно екстенсивним шляхом, тобто здійснюється шляхом збільшення обсягів залучених до процесу виробництва ресурсів. Ситуацію загострюють періодичне «ручне» втручання держави в функціонування аграрного сектору та недореформованість земельного ринку.

Для підвищення обґрунтованості управлінських рішень державних органів влади різного рівня, спрямованих на посилення продовольчої безпеки на регіональному рівні, пропонуємо здійснювати прогнозування обсягів виробництва сільськогосподарських культур та продуктів тваринництва, що продукуються на території Львівської області. З цією метою за допомогою економетричних методів економічного аналізу побудуємо економіко-математичні функції і моделі виробництва сільськогосподарських культур та продуктів тваринництва в області.

Для визначення тенденцій розвитку в майбутньому та прогнозування окремих показників розвитку споживчого ринку досліджуваного об'єкту ми використаємо найбільш відомий метод екстраполяції трендів.

Рівняння тренда може бути описане широким спектром залежностей, зокрема: лінійною, квадратичною, степеневою, показниковою, експоненційною, поліноміальною та ін. Наше дослідження сконцентроване на лінійній, степеневій, експоненційній, поліноміальній рівнянні тренда.

У кожному випадку треба розрахувати коефіцієнт детермінації R^2 . Значення коефіцієнта детермінації R^2 використовують на практиці для обґрунтування надійності чи достовірності економіко-математичної моделі, а саме: чим ближче значення R^2 до 1, тим надійнішою чи достовірнішою є модель тренду, і навпаки, чим ближче значення R^2 до 0, тим менш надійнішою чи достовірнішою є дана модель.

Використовуючи офіційні статистичні дані, побудуємо найпростіші моделі трендів, на основі яких обчислимо прогностичні значення для обраних досліджуваних показників

Для прогнозування розвитку виробництва продукції на одну особу по кожній галузі скористаємося методикою трендового аналізу. В рамках трендового аналізу досліджуваних галузей Львівської області встановлено, що найкращим чином апроксимує фактичні дані поліноміальний тренд. Він дозволяє суттєво зменшити

похибку прогнозової моделі. Для розрахунку тренда скористаємося опцією «Лінія тренда» пакету прикладних програм Excel.

Таблиця

Динаміка виробництва продовольчих товарів на душу населення у Львівській області в період 2007-2012 років

Індикатор, одиниця виміру	Фактичне значення						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012 до 2007, %
Виробництво хліба та хлібопродуктів, кг	9,9	9,4	8,2	7,8	6,9	4,2	123,6
Виробництво м'яса та м'ясопродуктів, кг	8,4	1,4	2,1	5,1	5,8	8,5	79,2
Виробництво молока та молочних продуктів, кг	17,2	86,1	67,5	57,6	47,6	44,3	129,8
Виробництво яєць, шт	12	14	24	26	14	05	103,4
Виллов риби та рибопродуктів, кг	30	80	20	00	70	40	143,2
Виробництво плодів та ягід, кг	6	5	6	5	6	7	97,3
Виробництво овочів та баштанних, кг	69	65	61	62	85	85	91,4
Виробництво картоплі, кг	94	36	90	41	18	21	82,4

Прогноз виробництва продовольчої продукції на одну особу по продуктах, які наповнюють продовольчий кошик Львівської області здійснено на трьохрічну перспективу.

Для розрахунку прогнозу обсягів виробництва продовольчої продукції на одну особу в період 2013-2015 підставимо значення x , тобто виробництво продукції на особу за 2007-2012 роки, у формули поліноміальної моделі тренду. Отримані дані представлені в таблиці:

Таблиця

Прогнозовані обсяги виробництва продовольчої продукції у Львівській області на 2013-2015 роки

Показник	Рік		
	2013	2014	2015
Хліб та хлібопродукти	22,46	20,02	17,23
М'ясо та м'ясопродукти	49,97	51,66	53,30
Молоко та молочні продукти	237,02	225,63	206,58
Яйця	188,70	167,33	140,85
Риба та рибопродукти	340	280	217,14
Овочі та баштанних	191,66	188,37	173,65
Плоди та ягоди	38,66	41,08	44,36
Картопля	759,35	728,35	615,06

Джерело: розраховано автором

Спад виробництва по деяких досліджуваних категоріях можна пояснити наступними факторами: взаємозаміна продукції; можливий потенційний попит на продукцію; рівень реальної заробітної плати; рівень цін на продукцію; структуру витрат фізичних осіб як споживачів товарного виробництва; рівень платоспроможності населення за сегментами ринку; вікову структуру населення тощо.

Отже, якщо держава, обласні структури не розроблять пріоритетних механізмів розвитку продовольчого ринку, то буде не важко спрогнозувати, що нас чекає через декілька років. Це різке зниження виробництва основних продуктів харчування, це високі ціни на необхідну сільськогосподарську продукцію, це випуск неякісної продукції, яка не пройшла відповідної сертифікації якості, це масова тінізація виробництва і як наслідок зменшення робочих місць, імпортна продукція і не здатність Львівської області стати гідним конкурентом і учасником розвитку споживчого ринку України.

Список літератури:

1. Вишневська Н.М. Основні методичні підходи до аналізу та прогнозування попиту на продовольчі товари / Н.М. Вишневська // Національне господарство України: теорія та практика управління. — 2009. — С. 177-184.
2. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lv.ukrstat.gov.ua/>
3. Єлейко В. І. Економетрія. / В. І. Єлейко, І. М. Копич, Р. Д. Боднар, М. Я. Демчишин // Львів: В-во Львівської комерційної академії, 2007. - 349 с.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*Коцій О.В., д.е.н., професор кафедри менеджменту та маркетингу,
Ворончак І.О., аспірант кафедри менеджменту та маркетингу,
ЛНТУ, м. Луцьк, Україна*

Розвиток та популяризація практики соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) є для України одним із важливих завдань сучасного етапу суспільно-економічного розвитку, вирішення якого є необхідним з точки зору формування соціально орієнтованої економіки в якій економічний розвиток не суперечить досягненню соціальних та екологічних цілей. Важливим є вироблення ефективної загальнодержавної та регіональної політики, спрямованої на формування взаємної соціальної відповідальності корпорацій, органів влади і суспільства в умовах зростання очікувань, адресованих бізнесу, збільшення вимогливості з боку споживачів, необхідності стійкого зростання макроекономічних показників і забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких структур на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Регіональна політика розвитку СВБ може бути визначена як сукупність заходів, спрямованих на раціональне використання потенціалу регіонального бізнесу для забезпечення сталого розвитку шляхом сприяння його добровільній участі у вирішенні економічних, соціальних та екологічних проблем регіону присутності. Мета регіональної політики щодо приватних підприємств-суб'єктів СВБ полягає у